

Een kwaliteitsvolle stoma- en wondzorg in de eerstelijns? Yes, we can!

VRIJDAG 12 SEPTEMBER 2014 - ANTWERPSE GENEESKUNDIGE DAGEN

Hilde Claessen – Stafmedewerker wondzorg

Josee Boeckx – Referentieverpleegkundige wondzorg

Even voorstellen...

Josee Boeckx

referentieverpleegkundige
wondzorg en stomazorg

Hilde Claessen

stafmedewerker
wondzorg en stomazorg

Inhoud

- Inleiding
- Materialen
- Verzorging van een stoma
- Tegemoetkomingen
- FAQ
- Take home message

1. Inleiding (1)

Doel

Vanuit een verpleegkundig oogpunt de kwaliteitsvolle totaalzorg van een stomapatiënt in de eerstelijns bekijken, rekening houdend met evidence based richtlijnen.

2. Materialen (1)

2. Materialen (2)

Goede materialenkennis is noodzakelijk om een

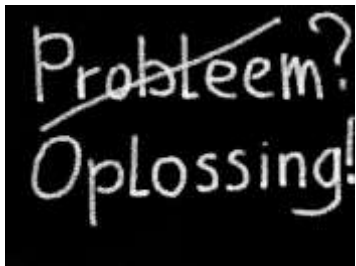

kwaliteitsvolle basiszorg te kunnen aanbieden

adequaat antwoord te kunnen bieden op probleemsituaties

MAAR aanbod stomamaterialen is groot en wijzigt voortdurend

Overzicht stomamaterialen

Box ter beschikking stellen met demonstratiematerialen

+ jaarlijks updaten

2. Materialen (3)

Een fiche uit het overzicht stomamaterialen van stomawegwijzer WGKA

per firma

1. Stomawijzer: materiaalinfo

	COLOPLAST <i>Sensura® Mio, Sensura® Flex, Sensura® click en Alterma® (oudere versie vooral in pediatrie)</i>	
	2-delig colo-ileo-uro	1-delig colo-ileo-uro
Vlak	In versie met <u>lockring</u> (die toeknijpt) ☒ ☉ In versie met <u>kleefplaat</u>) ☒ ☉	Platen die zijn <u>voorgeknijpt</u> en <u>knipbaar</u> zijn ☒ ☉
Convex	In versie met <u>ring</u> (die vastklikt en nog kan rond draaien) ☒ ☉ In versie met <u>kleefplaat</u>) ☒ ☉	Platen die zijn <u>voorgeknijpt</u> en <u>knipbaar</u> zijn ☒ ☉
Bijzonderheden	-Geen zwevende flensen in hun gamma -De ring van het zakje is groter dan die van de plaat, wat vergemakkelijkt het aanbrengen. Na het vastklikken kan de ring nog ronddraaien	
Hulpmiddelen	-Het merknaam is <u>Braya</u> en omvat volgende hulpmiddelen: Pasta zonder alcohol , poeder, barrière spray, <u>wipes</u> en crèmes, removers, reinigende lotion -Indikkings- en <u>ontgeuringstabletten</u> , kneedbare ringen -Gordeltje	
<i>Sensura platen zijn erosieresistent, en daarom niet geschikt voor droge huid</i>		
Symbolen in tabel: knippen ☒, <u>voorgeknijpt</u> ☉, kneedbaar ☒		

onderscheid 2-delig versus 1-delig

onderscheid vlak versus convex

overzicht met alle hulpmiddelen

vermelding knippen, voorgeknijpt en kneedbaar

2. Materialen (4)

Nood aan wetenschappelijk onderzoek omtrent stomabenodigdheden

Uit richtlijn

“Met betrekking tot materialen ontbreekt het aan objectieve informatie over de samenstelling van de materialen en de daarmee kennis over de eigenschappen zoals vochtopnamecapaciteit, draagduur enzovoort... Daarnaast zou onderzoek gewenst zijn om evidence te krijgen over welke stomamaterialen en stomahulpmiddelen nodig zijn bij welke problemen of complicaties”

3. Verzorging van een stoma (1)

Een kwaliteitsvolle verzorging bepaalt mee de quality of life van een stomapatiënt

- Wie mag een stoma verzorgen?
- Wanneer verzorg je een stoma?
- Welke benodigdheden heb je nodig?
- Hoe verzorg je een stoma?

3.1 Wie mag een stoma verzorgen?

Met patiënt empowerment steeds streven naar zelfzorg van patiënt

MAAR niet elke patiënt is in staat om tot volledige zelfzorg te komen

~~Probleem?~~
Oplossing!

Patiënt kan beroep doen op een thuisverpleegkundige

3.2 Wanneer verzorg je een stoma?

Dit is afhankelijk van een aantal factoren:

- geplande zorg
- type stoma
 - ileostoma bij voorkeur 's morgens of vlak voor het eten
 - urostoma bij voorkeur 's morgens
- gebruikte systeem (cfr. tabel volgende dia)
- (on)voorspelbare zaken (high output, vroegtijdig loskomen van de plaat of het zakje, fragiele peristomale huid, enz.)

3.2 Wanneer verzorg je een stoma?

	2-delig	1-delig
Colostoma	Vlakke plaat: om de 3 dagen Convexe plaat: om de 2 à 3 dagen	2 per dag (steeds met gesloten zakje)
	Gesloten zakje: 2 per dag	
Ileostoma	Vlakke en convexe plaat: om de 2 à 3 dagen	1 per dag (steeds met een ledigbaar zakje)
	Ledigbaar zakje: 1 per dag	
urostoma	Vlakke en convexe plaat: om de 2 à 3 dagen	om de 1 à 2 dagen (steeds ledigbaar opvangzakje met huidplaat)
	Ledigbaar opvangzakje met kraantje om de 1 à 2 dagen dag- en nachtzakken om de 5 dagen	
		dag- en nachtzakken om de 5 dagen

Rekening houdend met de terugbetalingscriteria van het RIZIV

3.3 Welke benodigdheden zijn nodig bij het verwisselen van een plaat?

3.4 Hoe verzorg je een stoma?

Demonstratie van het vervangen van een 2-delige stomazorg

4. Tegemoetkomingen

Moet een stomapatiënt betalen voor zijn materiaal?

De meeste stoma- en huidverzorgingsproducten worden – op **medisch voorschrift** – via de mutualiteit geheel of gedeeltelijk vergoed. De terugbetalingsnormen en -tarieven worden regelmatig aangepast

De patiënt heeft enkel voor de eerste drie maanden een medisch voorschrift nodig - Specifiek voor stomamateriaal moet het volgende vermeld worden op dit medisch voorschrift:

- diagnose
- Benodigdheden (stoma- of incontinentiemateriaal; colo-, ileo-, urostoma; platen, zakjes, hulpmiddelen)

Raadzaam is om de referentienummers/merknamen te vermelden

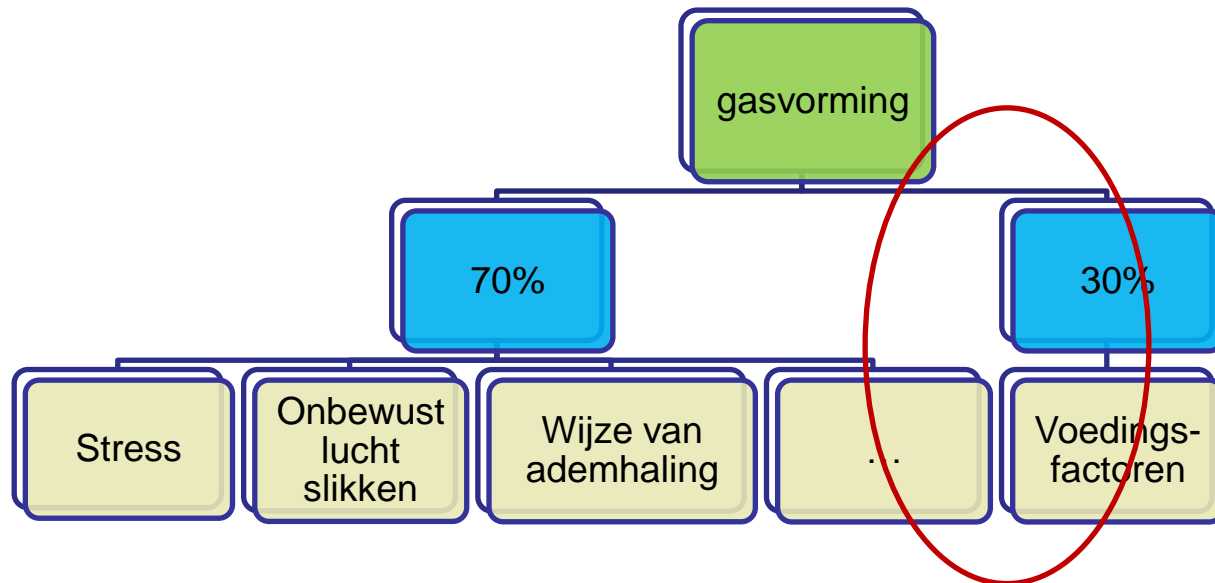
Op voorwaarde dat de patiënt aangesloten is bij een mutualiteit

5. FAQ (1)

Hoe kan gasvorming verminderd worden?

- is normaal fysiologisch gevolg van het verteringsproces
- zeer persoonsgebonden
- voedingsfactoren slechts voor 30% verantwoordelijk voor gasvorming (! eetwijze)

5. FAQ (2)

Hoe kan gasvorming verminderd worden?

- Tips om luchthappen te vermijden
 - kauwen met een gesloten mond
 - zo weinig mogelijk praten tijdens het eten
 - zorg voor een goede mondhygiëne
 - gebruik geen kauwgom
 - drink niet met een rietje
 - vermijd roken
 - eet niet te snel
- Voedingsmiddelen die gasvorming stimuleren
 - champignons
 - koolsoorten (met uitz. van bloemkool en broccoli)
 - peulvruchten en bonen
 - prei
 - schorseneren
 - spruiten
 - ui en knoflook
 - koolzuurhoudende dranken en bier
 - bepaalde specerijen en kruiden

5. FAQ (3)

Hoe kan geurvorming verminderd worden?

- Verzorg de stoma volgens de richtlijnen
- Antibiotica kan urine sterk doen ruiken
- Vermijd voedingsmiddelen die aanleiding kunnen geven tot een grotere geurhinder
 - asperges
 - koolsoorten (met uitz. van bloemkool en broccoli)
 - peulvruchten en bonen
 - prei
 - uien en knoflook
 - vis
 - eieren
 - specerijen en kruiden

5. FAQ (4)

Hoe kan geurvorming verminderd worden?

- Onaangename omgevingslucht kan verdrongen worden
 - potje gemalen koffie
 - aansteken van lucifer
 - sproeien met busje deodorant
 - druppeltje etherische olie

Opgelet met

commerciële geurneutraliserende producten
specifiek gericht naar stomapatiënten

duur en niet terugbetaald

5. FAQ (5)

Moet een stomapatiënt een dieet volgen?

Neen, een gezonde en gevarieerde voeding volstaat

	Ileostoma	Colostoma	Urostoma
Vezels	Naargelang de stoelgangfrequentie	Vezelrijk	Vezelrijk
Vocht	2 tot 2,5 l, ev. aangevuld met bindende vm.	1,5 tot 2 l	2 tot 3 l
Zout	Zoutrijk	Normaal	Normaal

Een paar specifieke voedingsadviezen in functie van type stoma

Het gouden advies bij voedingsklachten bestaat niet en is zeer persoonsafhankelijk - Een doorverwijzing naar een diëtiste kan waardevol zijn

5. FAQ (6)

Is er een wisselwerking tussen bepaalde medicatie en de aanwezigheid van een stoma?

Ja - Aan de patiënt wordt aanbevolen om steeds kenbaar te maken welk type stoma hij/zij heeft

Sommige antibiotica 'verdwijnen' door de huid waardoor de plaat vlugger kan lossen

Ileostoma

- Laxeermiddelen zijn af te raden (! vochtverlies)
- De contraceptieve 'pil' biedt geen enkele betrouwbaarheid
- Indien medicatie overwogen wordt voor diarree, dan geniet een siroopvorm de voorkeur (betere opname)

5. FAQ (7)

Zijn er plaatsen waar de patiënt met lotgenoten kan praten?

Ja, er zijn patiëntenverenigingen - Voor de provincie Antwerpen zijn dit o.a.

- **Stoma Ilco**

www.stomailco.be

- **Stomaclub Boechout**

<http://verenigingen.nieuwsblad.be/vereniging/stomaclub-boechout>

- **Stoma-Actief**

www.stoma-actief.be

- **Stomavereniging regio Antwerpen**

www.stoma.be

- **Pirus**

www.pirus.be

5. FAQ (8)

Welke tips kan ik mijn patiënt meegeven als hij/zij op reis vertrekt?

- Bespreek vooraf de reisplannen met uw arts
- Kies de vakantiebestemming mede in functie van de aanwezigheid van goede sanitaire voorzieningen
- Neem bij vliegtuigreizen en groepsreizen voldoende stomabehoeften mee in de handbagage
- Zorg bij een reis dat het stomamateriaal niet blootgesteld wordt aan hoge temperaturen (bv. oververhitte auto)
- Eet enkel eten dat in hygiënische omstandigheden werd bereid.
- Drink veel en eet wat meer zoutrijke voedingsmiddelen bij warm weer
- Doe het rustig aan

MAAR ...

5. FAQ (9)

Welke tips kan ik met mijn patiënt meegeven als hij/zij op reis vertrekt?

MAAR ...

Zeg hem/haar om zeker van zijn/haar vakantie te genieten!

VAKANTIE

**IK NEEM ALTIJD
EEN LEGE KOFFER MEE
VOOR
DE MOOIE VERHALEN**

Loesje

5. FAQ (10)

Heeft een thuisverpleegkundige een voorschrift nodig om een stomazorg te kunnen uitvoeren?

Ja

Voorschriftformulier
Wit-Gele Kruis van Antwerpen

Identificatie patiënt (of klieftegel mutualiteit)
Naam en voornaam: _____
Rijks- en voornamen: _____
Woonplaats: _____
Municipaliteit: _____ Rijksregistratienummer: _____
Geestelijke: _____

Verzekering:
 Statutair Andere verzorgingsinstelling: _____

Bevestiging: CM CSC SA
Akte van het geneesmiddel: _____
Dose of prescriptie: _____
Frequentie: _____
Duur: van _____ tot _____
Aantal behandelingen: _____

Wondzorg:
Lokalisatie wond: _____
Droog aseptisch verband: enkelvoudig meervoudig
 Hechtingen / nietjes verwijderen
Wonde met drain wijk / irrigatie stift / uitwendige fixator
Ulcus / ulcera: < 60 cm² > 60 cm²
Enten / greffen: < 60 cm² > 60 cm²
Brandwonde (2de of 3de graad): < 60 cm² > 60 cm²
Doortligwonde: < 60 cm² > 60 cm² debrideren
 diepe wonde die pezen / bot aantast

Stoma: colo- gastro- ileo- cysto- uretero- tracheo

Compressie
 Zwachtels: korte rek* / lange rek* ; Aantal lagen
*="schrapen wat niet past

Steunkousen: Klasse

Andere:

Zalf of geneeskrachtig product bij zona, psoriasis, eczeem, wratten of dermatomycosen (te motiveren indien andere):

Oogdruppels / oogzalf – datum ingreep:

Producten / materiaal:

Frequentie:

Duur: van tot

Aantal behandelingen:

Wondzorg:

Lokalisatie wonde:

Droog aseptisch verband: enkelvoudig meervoudig

Hechtingen / nietjes verwijderen

Wonde met drain wijk / irrigatie stift / uitwendige fixator

Ulcus / ulcera: < 60 cm² > 60 cm²

Enten / greffen: < 60 cm² > 60 cm²

Brandwonde (2de of 3de graad): < 60 cm² > 60 cm²

Doortligwonde: < 60 cm² > 60 cm² debrideren

diepe wonde die pezen / bot aantast

Stoma: colo- gastro- ileo- cysto- uretero- tracheo

Compressie

Zwachtels: korte rek* / lange rek* ; Aantal lagen
*="schrapen wat niet past

Steunkousen: Klasse

Andere:

Zalf of geneeskrachtig product bij zona, psoriasis, eczeem, wratten of dermatomycosen (te motiveren indien andere):

Oogdruppels / oogzalf – datum ingreep:

Producten / materiaal:

Frequentie:

Duur: van tot

Aantal behandelingen:

6. Take home message (1)

Een **kwaliteitsvolle stomazorg**
in de eerstelijns vereist

een goede **materialenkennis**

grote expertise m.b.t. het **gebruik** van
stomabehoeftes

brede kennis van **aanverwante topics** om
de patiënt de juiste info te geven

6. Take home message (2)

Een **kwaliteitsvolle stomazorg**
in de eerstelijns vereist

EN

optimale **samenwerking** tussen alle
betrokken hulpverleners waarbij de patiënt
op de centrale plaats staat

6. Take home message (3)

Samen op weg naar
een kwaliteitsvolle stomazorg...

Zijn er nog vragen?

Bedankt voor uw aandacht!

